

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2009

5. volební období

943/1

Stanovisko vlády

k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách
a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách),
ve znění pozdějších předpisů

předložené dopisem předsedy vlády Jana Fischera ze dne
16. listopadu 2009 (čj. 17563/09 - OVA)

Stanovisko

vlády k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 943)

Vláda na jednání své schůze dne 16. listopadu 2009 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 943), a vyslovila s tímto návrhem **nesouhlas** z dále uvedených důvodů.

1. V předloženém návrhu zákona je navrženo, aby kandidátem na funkci děkana nebo rektora mohl být pouze profesor, docent, absolvent doktorského studijního programu nebo nositel vědecké hodnosti „kandidát věd“ nebo „doktor věd“. Tato právní úprava se vrací před rok 1998, neboť zákon o vysokých školách přinesl po tomto datu změnu v tom, že již nestanoví žádnou omezující kvalifikační podmínku, kterou by musela osoba ucházející se o funkci děkana nebo rektora splňovat. Smyslem tohoto řešení je, aby se kandidátem na tyto funkce mohla stát i osoba, která není členem akademické obce dané vysoké školy nebo fakulty, ani s ní není nijak spojena, ale je nezávislým odborníkem z praxe. Předpokládá se, že stejnou úpravu bude obsahovat i připravovaný zákon o terciárním vzdělávání.

2. Předložený návrh zákona navrhuje upravit v novém § 47c postup při odebrání akademických titulů udělených vysokou školou. Znění těchto ustanovení je však neurčité a nejasné zejména proto, že

- v § 47c odst. 1 není jasné, co se má rozumět „podmínkami pro udělení akademického titulu“ a jaký je obsah termínu „podvodné získání akademického titulu“, neboť samotný demonstrativní výčet těchto jednání obsah těchto termínů zcela neobjasňuje; rovněž není jasný obsah termínu „získání akademického titulu na základě nátlaku, poskytnutí nebo slíbení neoprávněné výhody“, neboť není zřejmé, koho by se mělo takové jednání výslovně týkat a o jaké neoprávněné výhody by se mělo jednat, a dále obsah termínu „hrubý rozpor průběhu zkoušek s akademickými zvyklostmi“, termínu „závěrečná práce, která hrubě porušuje zásady vědecké etiky“ a termínu „důležité zásady vědecké etiky“ (zde je nutné zdůraznit, že samotná závěrečná práce nemůže sama nic porušovat, porušit „zásady vědecké etiky“ může jen její autor),

- v § 47c odst. 1 se uvádí, že akademický titul může být odňat a ponechává se zcela na libovůli rozhodujícího orgánu, zda akademický titul odejme či nikoliv, přestože byly podmínky stanovené pro jeho odebrání zcela naplněny; v navržené právní úpravě chybí úprava podmínek pro rozhodnutí, že se akademický titul ponechá,

- navržená právní úprava není v jednotlivých odstavcích § 47c vzájemně dostatečně provázána, neboť se zde upravuje „přezkumné řízení“ a „rozhodování o odnětí akademického titulu“, aniž by bylo zřejmé, zda se jedná o jedno nebo o dvě různá správní řízení, když přezkumné řízení provádí komise a o odnětí akademického titulu rozhoduje rektor, a dále vznikají pochybnosti o počtu členů komise provádějící přezkumné řízení, která má být pětičlenná, přičemž se má skládat z „profesorů, docentů a dalších významných představitelů daného nebo příbuzného oboru“, což logicky dává více osob než pět,

- podle § 47c odst. 5 návrhu zákona na toho, jemuž byl podle předcházejících odstavců odňat akademický titul, se hledí, jako by nebyl absolventem studia v příslušném studijním programu; z tohoto ustanovení není zřejmé, jaký bude postup v případě odejmutí akademického titulu „bakalář“, když absolvent vysoké školy získal poté i tituly „magistr“ a například i „JUDr.“, a zda se bude i v případě odejmutí akademického titulu získaného v rámci rigorózního řízení postupovat podle tohoto ustanovení, a na absolventa se bude hledět, jako by nebyl absolventem studia v magisterském programu.

3. Výše uvedené výhrady se týkají i znění § 72a a § 74a předloženého návrhu zákona, upravujících zrušení jmenování docentem nebo profesorem. I tato ustanovení jsou z výše uvedených důvodů neurčitá a nejasná a v praxi obtížně aplikovatelná. Problematické je zejména ustanovení § 74a odst. 2 návrhu zákona, upravující oprávnění prezidenta republiky rozhodnout o zrušení jmenování profesorem; vzhledem k ústavnímu postavení prezidenta republiky by sice bylo nezbytné ponechat termín „může rozhodnout“, přesto by v případě, kdy by důvody pro zrušení jmenování byly jednoznačné, nemohl patrně jednat jinak, než návrhu rektora na zrušení jmenování profesorem vyhovět.

4. Navržená právní úprava neřeší další základní otázky řízení o odejmutí akademických titulů a zrušení jmenování děkanem nebo rektorem, jako například způsob rozhodování v komisích a způsob hlasování. Předložený návrh zákona se také nezabývá případy absolventů soukromých vysokých škol, kdy udělování pochybných akademických titulů se může týkat i těchto vysokých soukromých škol.

5. Vláda je přesvědčena, že situaci v našem vysokém školství je nutné za současné situace po aféře Fakulty právnické Západočeské university v Plzni urychleně řešit, navržená novela zákona o vysokých školách by však takové řešení vzhledem k výše uvedeným skutečnostem zcela neumožnila. Vzhledem k tomu, že vysokoškolský diplom osvědčující získání vysokoškolského vzdělání má charakter osvědčení podle § 154 správního řádu a z části, pokud jde o výrok týkající se

akademického titulu, i charakter dokladu podle § 151 správního řádu, lze podle převažujících názorů odborné právnické veřejnosti při jeho odnímání postupovat podle ustanovení správního řádu. Nová právní úprava odnímání akademických titulů a rušení jmenování docentem nebo profesorem musí být zpracována tak, aby byla přesná a účinná a v praxi bez obtíží aplikovatelná. Proto vláda považuje za potřebné vyčkat právní úpravy této problematiky v připravovaném návrhu zákona o terciárním vzdělávání, který vláda připravuje a který bude navazovat na Bílou knihu terciárního vzdělávání; tato připravovaná právní úprava projde jako vládní návrh plným legislativním procesem a bude předmětem diskuse odborné právnické veřejnosti.